

POSUDEK OPONENTA

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomanta:	Adéla Krůčková
Téma práce:	Trestný čin vraždy a zabití podle § 140, § 141 trestního zákoníku
Rozsah práce:	65 stran (od úvodu po závěr, včetně) Celkem 175 303 znaků, tj. 97 normostran
Datum odevzdání práce:	9. 2. 2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.

Kvalifikační práce studentky Adély Krůčkové se zaměřuje na rozbor trestného činu vraždy podle § 140 tr. zákoníku a trestného činu zabití podle § 141 tr. zákoníku. Jedná se o tradiční a v praxi se nezdávkakdy vyskytující trestné činy, jejichž rozbor je jistě na místě (ačkoliv by oponent zvolené téma diplomové práce neoznačil přímo za inovativní). Práce byla pojata především jako trestněprávní rozbor příslušných skutkových podstat, čemuž také odpovídá zvolená struktura. Z pohledu oponenta jde o téma, s ohledem na zvolenou systematiku, spíše snáze uchopitelné a zpracovatelné, neboť je možno vycházet z tradiční struktury učebnicové i komentářové literatury. Autorka současně do textu nezahrnuje aspekty kriminalistické, aspekty kriminologické poté spíše poskromnu. Na druhou stranu je však vhodné zdůraznit, že jednou z částí práce je pojednání o eutanázii, což by jistě samo o sobě vydalo – jak si je i autorka dle textu vědoma – na samostatnou kvalifikační práci. Je otázkou, nakolik je proto vhodné toto téma sumarizovat do jediné kapitoly výše specifikované kvalifikační práce, neboť to nutně vede k zřejmému zjednodušení, nicméně je třeba uznat, že právě tato pasáž text oživila a obohatila o mnohé podněty k diskusi.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol ohraničených nečíslovaným úvodem a závěrem. První kapitola popisuje historický vývoj právní úpravy úmyslných usmrcení od období první ČSR až do účinnosti stávajícího trestního zákoníku. Po tomto exkurzu diplomantka zařadila kapitolu, která tvoří jádro samotné práce, a to úmyslná usmrcení podle platné právní úpravy. Zde, jak už výše naznačeno, hovoří v rámci podkapitol samostatně o trestném činu vraždy a o trestném činu zabití, kdy rozebírá především znaky skutkové podstaty. V závěru kapitoly poté, zcela přiléhavě, zařazuje podkapitolu, v níž poukazuje na někdy obtížné rozlišení vraždy od zabití v praxi. Třetí kapitola práce je věnována otázkám pasivní a aktivní eutanázie a též asistované sebevraždy. V rámci ní je zahrnuta přeshraniční komparace s Nizozemskem, Belgií a Švýcarskem. Právě v této části textu jsou také četné úvahy a náměty, o nichž je třeba do budoucna i na území České republiky důkladněji diskutovat. V poslední, čtvrté, kapitole je autorkou provedena komparace rozebíraných trestných činů s dalšími trestnými činy proti životu, tj. s trestným činem vraždy novorozeného dítěte matkou, usmrcením z nedbalosti a s účastí na sebevraždě. Struktura je logická, srozumitelná a čtenáři přístupná. Přestože by oponent nejspíše zařadil komparativní kapitolu čtvrtou hned za kapitolu druhou, nemá ke zvolené systematické výhradě.

Po obsahové (věcné) stránce neshledal oponent zásadnější nedostatky. Práce je zpracována svědomitě a výraznější obsahové chyby se v ní nenachází. Občas snad akorát dochází k přílišnému zobecňování, které vede k nepřesnostem – to lze demonstrovat například na str. 6 práce, kde je uvedeno: „*Za velmi zajímavý pokládám pokus legalizovat eutanázii v § 271 odst. 3, který stanovil, že pro případ, že pachatel usmrtí jiného ze soucitu a tím jej vysvobodí z krutých bolestí způsobených nezhojitelnou nemocí, může soud trest mimořádně zmírnit nebo od potrestání upustit.*“ Je nepochybné, že možnost mimořádného zmírnění trestu nebo upuštění od potrestání ještě současně neimplikuje, že by jednání bylo zákonem aprobováno, legalizováno. Oponent není zcela za jedno ani s tvrzením studentky, že trestný čin vraždy je „*vůbec nejzávažnější a nejprísnejší trestnou formou úmyslného usmrcení člověka*“ (str. 11) – o tomto by se dalo s ohledem na specialitu některých trestných činů, např. podle § 400, přinejmenším polemizovat. U tvrzení, že zabití „*je privilegovanou skutkovou podstatou k trestnému činu vraždy, která se v obligatorních znacích skutkové podstaty liší především subjektivní stránkou trestného činu*“, by rád oponent znal odpověď, v čem dalším se liší. Ne vždy poté diplomantka reflektuje účinné znění předpisů, viz např. na str. 15, kde v souvislosti s ustanovením § 8 ZTOPO stále hovoří o „*jednání v jejím zájmu, jejím jménem nebo v rámci její činnosti*“. V části textu, kde je rozlišováno mezi lhostejností pravou

a nepravou, poté autorka z nějakého důvodu popisuje pouze, co je lhostejnost nepravá, aniž by z tohoto muselo adresátům nutně vyplynout, co se rozumí lhostejností pravou.

Diplomantka pro účely zpracování zažádala také na základě zákona o svobodném přístupu k informacím o poskytnutí některých rozhodnutí, což je třeba kladně hodnotit. Obsah získaných rozhodnutí navíc práci vhodně obohacuje, stejně jako zakomponování dostupných statistik o počtu spáchaných skutků, které byly kvalifikovány jako vražda či zabití (*snad jen by bylo na místě i v textu doplnit, že mezi tyto jsou řazeny i situace, kdy došlo např. pouze k pokusu předmětného činu, aby uváděné informace nebyly pro čtenáře zavádějící*). V textu jsou uváděny i známé kauzy (např. na str. 16 případ tzv. heparinového vraha), což práci vhodně oživuje. Dále by oponent rád vyzdvihl pojednání o problematice konkurence jednání v rozmyslu a v afektu, kdy jedna z okolností střídá druhou (str. 21), a popis případu tzv. poslední rozmluvy (str. 22).

Oponent vyzdvihuje, že diplomantka na vícero místech práce prezentuje vlastní názory, které argumentačně podkládá – např. na str. 46 a str. 47. Obdobně jsou názory uvedeny v souvislosti s rozbořem eutanázie (např. na str. 55), což oponent považuje za správné. Kladně možno hodnotit i provedení přeshraniční komparace, vč. uvádění zahraničních zákonných pramenů (*např. Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding*).

Formální úprava práce svědčí o poctivé korektuře před odevzdáním. Věty jsou formulovány převážně srozumitelně, byť občas lze narazit na vyšínutí z větné vazby nebo na obtížně pochopitelné věty (*např. hned na str. 1 druhá věta čtvrtého odstavce nebo na str. 50 třetí věta třetího odstavce*). Pro oponenta je i netradiční užívání pojmu vražda „premeditovaná“ (namísto premeditativní), čímž však nezpochybňuje možnost užití tohoto termínu (zvláštním je i pojem „oněh“ na str. 44). Možná by z hlediska přehlednosti bylo vhodné ponechávat alespoň drobnou mezeru pod nadpisy kapitol, nové kapitoly uvádět na nové straně, a některé citace (především ze zákona) vhodněji zformátovat (např. na str. 10 přepis ustanovení § 140 TZ). Ostatně právě přepis ustanovení § 140 se poté částečně opakuje i na str. 24, což je nadbytečné. Obdobně je redundantní text pod nadpisem subjekt na str. 37, neboť přímo tyto informace již jsou obsaženy v předchozím textu. Vhodné dále není začínat věty symbolem „§“ či číslem (např. na str. 17 na pátém řádku, na str. 29 hned u první věty nebo na str. 32 zhruba uprostřed).

V textu je spíše menší množství jazykových nesrovnalostí:

- překlepy – např. na str. 1 slovo „dokumety“ namísto „dokumenty“, nebo na str. 13 spojení „při císařské řezu“ namísto „při císařském řezu“;
- místy vynechávaná interpunkční znaménka na konci poznámek pod čarou – např. na str. 5 nebo ve větším množství na str. 9...;
- přílišné opakování některých slov, především pak spojek – např. na str. 9 slova „který/které/kterou“;
- chybné zalamování na koncích řádků – např. na str. 9 ponechání „č.“ na konci řádku; nebo na str. 19 ponechání „odst.“ na konci řádku, na str. 35 ponechání „§“ na konci řádku, či na str. 26 „písm.“ na konci řádku;
- absence čárek v souvětích, a to zejména u důsledkových a stupňovacích významových poměrů mezi hlavními větami (např. na str. 13, první věta prvního odstavce; na str. 24 první věta; na str. 29 první věta druhého odstavce; na str. 31 v poslední větě; na str. 32 ve druhé větě; nebo na str. 16 poslední věta prvního odstavce k subjektivní stránce).

Práce se zdroji je korektní, diplomantka odpovídajícím způsobem cituje obstaranou literaturu. V některých pasážích by bylo žádoucí užívání citační zkratek, např. „*op.cit.*“ (viz třeba str. 12). Počet pramenů je odpovídající až nadprůměrný, zahrnuty jsou i zdroje zahraniční provenience a mnoho soudních rozhodnutí. Oponent neshledal známky plagiátorství. Tomu odpovídá i výsledek kontroly v systému Theses.cz (13 %) a v systému Turnitin (33 %).

Závěrem lze shrnout, že diplomantka předložila pro účely obhajoby svědomitě zpracovanou práci, která svědčí o schopnostech studentky samostatně pracovat se zdroji, vyvozovat vlastní závěry a tyto argumentačně podkládat. S ohledem na kapitolu o euthanasii je podle oponenta škoda, že diplomantka nezacílila celý text právě na tuto problematiku, neboť předmětná pasáž vykazuje nejvyšší kvality a současně s ohledem na kontroverze skýtá prostor pro mnohé úvahy. Ještě jednou je na místě vyzdvihnout zahrnutí zahraniční komparace, obstarání judikatury a uvádění námětů *de lege ferenda* ve vztahu k eutanázii. Naopak drobnými zápory textu jsou jazykové nesrovnalosti, občasná zjednodušení, a také ryze tradiční zpracování jádrové druhé kapitoly, z níž nevyplývá pro teorii či praxi nic nového. I přes dílčí výhrady je však nepochybné, že **předložená diplomová práce splňuje po obsahové i formální stránce požadavky na ni kladené a je dostatečným podkladem pro konání ústní obhajoby. Práci doporučuji k ústní obhajobě.**

Otázky k obhajobě:

Diplomantka by se v rámci ústní obhajoby mohla vyjádřit k možnému postihu osoby, která na území ČR poskytuje právní či faktickou pomoc nevléčitelně nemocnému, aby tento mohl za účelem dobrovolného ukončení vlastního života odcestovat například na jednu ze zmíněných klinik ve Švýcarsku. Je takové jednání (formálně) trestným činem? A mělo by jím podle názoru diplomantky být?

Oponenta by dále – i vzhledem k tomu, že na dané téma sám publikoval – zajímal názor diplomantky na možnou dekriminální asistované sebevraždy právě v případě osob nevléčitelně nemocných (a to včetně možného ukončení života nevléčitelně nemocných dětí z rozhodnutí jejich rodičů).

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

Na základě předloženého písemného znění diplomové práce navrhuje oponent v případě úspěšné ústní obhajoby klasifikaci stupněm: **velmi dobře (2)**.

V Praze, dne 2. 3. 2024

Marek Dvořák
oponent